

ROYAUME DE BELGIQUE.

KONINKRIJK BELGIE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice et des Classes moyennes, le 11 juin 1990, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas trois jours, sur un projet de loi "portant création de conseillers consulaires", a donné le 14 juin 1990 l'avis suivant :

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 11 juni 1990 door de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Middenstand verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, van advies te dienen over een ontwerp van wet "tot instelling van raadsheren in handelszaken", heeft op 14 juni 1990 het volgend advies gegeven :

Dans le bref délai qui lui est imparti, le Conseil d'Etat doit se limiter à formuler les observations suivantes.

OBSERVATION GENERALE.

Le projet tend à créer, dans les cours d'appel, des conseillers consulaires à choisir, comme les juges consulaires des tribunaux de commerce, parmi les commerçants et industriels.

Cette organisation avait déjà été proposée par M. VAN REEPINGEN dans son projet de Code judiciaire (voir les articles 100, 101 et 102 de ce projet, Pasinomie, 1967, Code judiciaire, p. 574); selon ce projet, les conseillers assesseurs consulaires devaient être nommés par le Roi (article 214 du projet, Pasinomie, p. 583) pour une durée de cinq ans.

Le commissaire royal s'était posé la question de savoir si ce mode de nomination était conforme à la Constitution et y avait répondu par l'affirmative (voir Pasinomie, 1967, p. 357). Mais la section de législation avait émis un avis opposé (Pasinomie, 1967, p. 725).

Le commissaire royal se fondait sur l'article 105 de la Constitution qui laissait au législateur le soin de déterminer le mode de nomination et la durée des fonctions des membres des tribunaux de commerce. En réalité, l'article 105, alinéa 2, de la Constitution permettait au législateur de créer des juridictions d'appel particulières pour

.../...

statuer uniquement sur les appels des jugements des tribunaux de commerce et de déterminer librement les conditions de nomination et la durée des fonctions des membres de celles-ci, indépendamment de l'article 99 de la Constitution. C'est le parti que le législateur a pris pour la justice militaire visée par l'article 105, alinéa 1er, de la Constitution : il n'a pas chargé les cours d'appel de statuer sur les appels des conseils de guerre, il a créé une juridiction particulière, la cour militaire (articles 102, alinéa 1er, et 104, alinéa 1er, de la loi du 15 juin 1899 comprenant le titre II du Code de procédure pénale militaire), dont le seul membre permanent, le premier président, est nommé par le Roi, sans présentation par un corps judiciaire ou par un collège politique (article 103 de la même loi). Mais pour les appels des tribunaux de commerce, le législateur a choisi d'attribuer compétence aux cours d'appel. Les juges d'appel en matière commerciale sont, donc, des conseillers à la cour d'appel qui doivent être obligatoirement nommés selon la procédure de l'article 99, alinéa 2, de la Constitution.

Le projet de loi soumis à la section de législation doit donc être considéré comme inconstitutionnel.

.../...

Binnen de korte termijn die hem is toegemeten, moet de Raad van State zich bepalen tot het maken van de volgende opmerkingen.

ALGEMENE OPMERKING.

Het ontwerp heeft tot doel in de hoven van beroep te voorzien in raadsheren in handelszaken die, zoals de rechters in handelszaken van de rechtbanken van koophandel, moeten worden gekozen onder de handelaars en de industriëlen.

Deze organisatie was reeds door de heer VAN REEPINGHEN voorgesteld in zijn ontwerp van Gerechtelijk Wetboek (zie de artikelen 100, 101 en 102 van dat ontwerp, Pasinomie 1967, Code judiciaire, blz. 574); volgens dat ontwerp moesten de raadsheren-assessoren in handelszaken door de Koning worden benoemd (artikel 214 van het ontwerp, Pasinomie, blz. 583) voor een duur van vijf jaar.

De koninklijke commissaris had zich de vraag gesteld of die wijze van benoeming in overeenstemming was met de Grondwet en had daar bevestigend op geantwoord (zie Pasinomie, 1967, blz. 357). Maar de afdeling wetgeving had een tegengesteld advies uitgebracht (Pasinomie, 1967, blz. 725).

De koninklijke commissaris had zich gebaseerd op artikel 105 van de Grondwet dat het aan de wetgever overliet om de wijze van benoeming en de duur van het ambt van de leden van de rechtbanken van koophandel te bepalen. In feite bood artikel 105, tweede lid, van de Grondwet aan de wetgever de

.../...

mogelijkheid om bijzondere gerechten van hoger beroep in te stellen die uitsluitend uitspraak moeten doen over de beroepen tegen de vonnissen van de rechtbanken van koophandel en om de benoemingsvoorwaarden en de duur van het ambt van de leden van die gerechten vrij te bepalen, los van artikel 99 van de Grondwet. Dat is wat de wetgever heeft besloten te doen voor de militaire rechtbanken bedoeld in artikel 105, eerste lid, van de Grondwet : hij heeft de hoven van beroep er niet mee belast in hoger beroep uitspraak te doen over de vonnissen van de krijgsraden maar heeft een bijzonder rechtscollege ingesteld, het militair gerechtshof (artikel 102, eerste lid, en artikel 104, eerste lid, van de wet van 15 juni 1899 inhoudende titel II van het Wetboek van strafrechtspleging voor het leger) waarvan het enige vast lid, de eerste voorzitter, door de Koning wordt benoemd, zonder voordracht door een gerechtelijk lichaam of een politiek college (artikel 103 van dezelfde wet). Maar voor de beroepen tegen de vonnissen van de rechtbanken van koophandel heeft de wetgever besloten bevoegdheid te verlenen aan de hoven van beroep. De appelrechters in handelszaken zijn dus raadsheren in het hof van beroep die verplicht moeten worden benoemd volgens de procedure van artikel 99, tweede lid, van de Grondwet.

Het wetsontwerp dat om advies van de afdeling wetgeving is voorgelegd, moet dus als ongrondwettig worden beschouwd.

.../...

La chambre était composée de

De kamer was samengesteld uit

Messieurs : J.-J. STRYCKMANS,
de Heren :

président de chambre,
kamervoorzitter,

C.-L. CLOSSET,
J.-C. GEUS,

conseillers d'Etat,
staatsraden,

Madame : J. GIELISSEN,
Mevrouw :

greffier assumé,
toegevoegd griffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. J.-J. STRYCKMANS.

Le rapport a été présenté par M. A. MERCENIER, premier auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J.-J. STRYCKMANS.

Het verslag werd uitgebracht door de H. A. MERCENIER, eerste auditeur.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

J. GIELISSEN.

J.-J. STRYCKMANS.